

แนวทางการพัฒนาเชิงบูรณาการร่วมกับชุมชนและการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์

The integrated development tendency of decadent tourism attraction with the community and the making of data-based tourism attraction in Chalermprakiet district, Buriram Province

กุลกัญญา ศรีสุข*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมและศึกษาแนวทางในการจัดทำเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อรวบรวมข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 800 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งเป็นรายด้าน มี 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและควรมีแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม ได้แก่ ด้านสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าทางสังคม ด้านความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ฐานข้อมูลภายในและฐานข้อมูลภายนอก โดยใช้ภาษา PHP ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน และใช้ระบบการจัดการฐานข้อมูล MySQL ในการพัฒนาระบบเข้ามาช่วยในการใช้งานเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวทาง, การพัฒนาเชิงบูรณาการ, ฐานข้อมูล, แหล่งท่องเที่ยว

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the decadent situation of tourism attraction, to make the integrated participatory study with the community and the related government officer and then to synthesize a plan for development of decadent tourism attraction, and to study the tendency of the making of electric data-based tourism attraction in order to collect the important information of tourism attractions. The samples for this research comprised of the 800 people, selected by using the convenience sampling. Statistic used in this research comprised of Percentage, Mean and Standard Deviation.

The results of research revealed that the

* อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

decadent situation of tourism attractions was divided into six parts, which the means was at more level and there should be the plan for developing the decadent situation of tourist attractions in terms of the tourist attractions, the social value, cleanliness, administration, the tourism management, and facilities for tourism. For

the approach of the making tourism attraction database, it was divided into two types, including the internal and external data-based model by using PHP Program for developing the application and the MySQL for increasing the efficiency.

Key words: Guidelines, Integrated Development, Database, Tourism Attraction

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นอำเภอหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากที่สุดในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ เป็นต้นในปีหนึ่ง ๆ แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ได้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก และสร้างรายได้ให้กับจังหวัดตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนก็ได้มีโอกาสในการนำสินค้าของตนมาจำหน่ายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ อย่างไรก็ดี จากการรายงานตัวเลขความเสื่อมโทรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552) พบว่าหลายปีที่ผ่านมา แหล่งท่องเที่ยวทุกที่ในเขตอีสานตอนใต้ได้ชำรุดทุบพังลงและมีสภาพที่เสื่อมโทรม และเมื่อผู้วิจัยได้สำเร็จสภาพปัญหาเหล่านี้ก็พบว่า สาเหตุเบื้องต้นที่เกิดปัญหานี้เกิดขึ้นหลายสาเหตุ เช่น 1) นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากได้ทำลายสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวอาจจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา เช่น การจับ การยืนถ่ายรูป การทิ้งเศษขยะ เป็นต้น 2) สภาพการท่องเที่ยวที่ผิดตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว 3) ขาดโปรแกรมสำหรับบันทึกข้อมูลส่วนประกอบต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวพร้อมกับไม่มีการระบุส่วนประกอบไหนเป็นส่วนประกอบที่ควรปรับปรุง 4) ขาดแผนแม่บทที่มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม ด้วยเหตุนี้เองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ การศึกษาถึงสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่มี

อยู่ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และการสังเคราะห์ให้เป็นแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมรวมทั้งแนวทางในการจัดทำเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติแล้วสังเคราะห์ให้เป็นแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดทำเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติโดยศึกษาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ด้านสถานที่ ด้านความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอื่นๆ โดยใช้เวลาในการศึกษา 6 เดือนแรกภายหลังจากได้

รับอนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรด้านกระบวนการ และด้านฐานข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

2. กำหนดกรอบเพื่อสร้างเครื่องมือ และปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยโดยกำหนดขอบข่ายของเครื่องมือในการวิจัยภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. สร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และให้ครอบครัวกลุ่มขอบเขตการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างและด้านเทคนิคเนื้อหา และระเบียบวิธีวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานั้นมีจำนวนทั้งหมด 800 คน จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มชาวบ้านที่มีหมู่บ้านอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวเจาะจงจำนวน 30 คนในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวรวม $10 \times 30 = 300$ คน กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เจาะจงจำนวนแหล่งละ 30 คนรวม $10 \times 30 = 300$ คน กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนที่อยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เจาะจงจำนวนแหล่งละ 10 คนรวม $10 \times 10 = 100$ คน และกลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่รัฐที่ดูแลและรับผิดชอบในแต่ละแหล่ง เจาะจงจำนวนแหล่งละ 10 คนรวม $10 \times 10 = 100$ คน

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้โดยให้คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภา และพนักงานส่วนตำบล ในเทศบาลตำบลของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามและหาความเที่ยง โดยโดยใช้ Reliability มีค่าเท่ากับ 0.95

7. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

8. ทราบปัญหาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และนำปัญหาที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์

ช่วงที่ 2 เพื่อศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม สังเคราะห์ให้เป็นแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม มีลำดับขั้นตอนคือ

1. นำข้อมูลสภาพความเสื่อมโทรมที่ได้จากการสังเกตและเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ มาวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

2. จัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ ตัวแทนชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐและนักวิจัย จำนวน 10 คน เพื่อทำการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้สืบค้นมานำเสนอ

3. จัดทำเป็นแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม

ช่วงที่ 3 เพื่อศึกษา รวบรวม และจัดทำเป็นฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรวบรวมสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ เช่น เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงจุดต่างๆ ในบริเวณที่ทำการศึกษาค้นหาแผนที่แหล่งท่องเที่ยว แพ็คเก็ตการท่องเที่ยว จุดที่เสื่อมโทรมและควรบำรุงรักษา และข้อมูลสำคัญอื่นๆ

ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการรวบรวมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มาไว้ในฐานข้อมูล และทำการเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวในจุดต่างๆ โดยภายในฐานข้อมูลจะระบุจุดที่เสื่อมโทรม และจุดที่ควรบำรุงรักษา

สรุปผลการวิจัย

ด้านสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติในด้านต่างๆ นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มประชากรรวมทั้ง 800 คน โดยกระจายไปภายในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แห่ง โดยผู้วิจัยขอสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

เปรียบเทียบระดับความเสื่อมโทรมและที่ต้องปรับปรุงในแต่ละด้านของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แหล่ง

รายละเอียดแต่ละด้าน	เขापนมรุ้ง	ปราสาทเมืองต่ำ	บารายเมืองต่ำ	กฎีกษิ	วัดปราสาทบูรพาราม	เขापलयบัต	พิพิธภัณฑโบราณสถาน	แหล่งผลิตผ้าไหม	เชิงคริวเกษตร	หมู่บ้านโคกเมือง
ด้านสถานที่เฉพาะคุณค่าทางด้านชีวภาพ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ
ความหลากหลายของระบบนิเวศน์แหล่งท่องเที่ยว	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
ความอุดมสมบูรณ์และความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก	น้อย	มาก	มาก
ความโดดเด่นเฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยว	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
ด้านสถานที่เฉพาะคุณค่าทางกายภาพ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ
จำนวนประเภทของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	ปานกลาง	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
ขนาดของแหล่งท่องเที่ยว	ไม่มีเสื่อม	ปานกลาง	ปานกลาง	มากที่สุด	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	ปานกลาง	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด
คุณค่าทางสังคม	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ
คุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มากที่สุด
คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มากที่สุด

รายละเอียดแต่ละด้าน	เขพนมรุ้ง	ปราสาทเมืองต่ำ	บารายเมืองต่ำ	กุฏิฤๅษี	วัดปราสาทบูรพาราม	เขาลายบัว	พิพิธภัณฑสถานโบราณสถาน	แหล่งผลิตผ้าไหม	เชิงครีวเกษตร	หมู่บ้านโคกเมือง
การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม	ปานกลาง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
การให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
ด้านการจัดการการท่องเที่ยว	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ
การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว	มาก	มาก	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
ศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	มาก	มาก	มากที่สุด	ปานกลาง	มากที่สุด	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
ถนนภายในแหล่งท่องเที่ยว	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
ไฟฟ้าภายในแหล่งท่องเที่ยว	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	น้อย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด
น้ำใช้ภายในแหล่งท่องเที่ยว	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด

แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม

สำหรับแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมนั้น ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มย่อยแล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถจัดทำเป็นแผนในการพัฒนาโดยมีรายละเอียดดังนี้

- **แผนพัฒนาด้านสถานที่แหล่งท่องเที่ยว** นั้น ควรที่จะเพิ่มงบประมาณเพื่อบำรุงซ่อมแซม โดยทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดคุณค่าทางด้านชีวภาพ เช่น ความหลากหลายของระบบนิเวศน์แหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์และความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว และความโดดเด่นเฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนด้านคุณค่าทางกายภาพนั้น ควรที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความหลากหลายด้านจำนวนประเภทของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่ามีจำนวนเท่าไร มีการเพิ่มขนาดของแหล่งท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวมองเห็นถึง สภาพความสวยงามทางกายภาพ และสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

- **แผนพัฒนาด้านคุณค่าทางสังคม** ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมองเห็นถึงคุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม

- **แผนพัฒนาด้านความสะอาด** ควรมีการเพิ่มงบประมาณเพื่อที่จะทำความสะอาดหรือซ่อม เปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ ถนนและเส้นทางเดินภายในแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร สถานที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว และรถบริการภายในแหล่งท่องเที่ยว

- **แผนพัฒนาการบริหารจัดการ** ควรมีการเพิ่มโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว ด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวกับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ รวมทั้งการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

- **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ควรมีการเพิ่มโครงการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว ศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ท้องถิ่น

- **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ควรมีการเพิ่มวงเงินงบประมาณเพื่อที่จะสร้างถนนภายในแหล่งท่องเที่ยว ไฟฟ้าภายในแหล่งท่องเที่ยว น้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการออกแบบใหม่เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายต่อการเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ส่วนใหญ่ รักราชการใน องค์การบริหารส่วนตำบล มีประสบการณ์ทำงานภายในแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 5-10 ปี ส่วนมากจะมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ในการทำงานด้านการบริหารทุกวัน โดยทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกันหมดว่า ความรู้ที่นำมาใช้ประโยชน์นั้นได้รับความรู้มาจาก มหาวิทยาลัย ซึ่งภายในหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีระบบเครือข่ายข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ทั้งหมด เพราะในทุกหน่วยงานจะมีการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการทำงาน ซึ่งแต่ละท่านได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านการบริหาร พบว่า จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ อันดับ 1 ได้แก่ ความเพียงพอของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อผู้ใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในแหล่งท่องเที่ยว มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดระบบสารสนเทศที่เหมาะสม และอันดับ 3 ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญเช่น ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลครุภัณฑ์ เป็นต้น

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านระดับปฏิบัติงานภายในแหล่งท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับมาก ถึงปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ อันดับ 1 ได้แก่ มีสารสนเทศที่เพียงพอต่อผู้ใช้งาน อันดับ 2 ได้แก่ มีการวัดผลและประเมินเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้งานด้านสารสนเทศ และอันดับ 3 ได้แก่ การนำเทคโนโลยี

สารสนเทศใช้ในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศภายในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านบริหารวิชาการ จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่าจัดอยู่ในระดับมาก ถึง ระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ อันดับ 1 ได้แก่ มีระบบและกลไกในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อันดับ 2 ได้แก่ มีการจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานด้านวิชาการ และอันดับ 3 ได้แก่ มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่องานด้านวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านการวางแผน จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับมาก ถึง ระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ อันดับ 1 ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่องานด้านสารสนเทศ อันดับ 2 ได้แก่ การวางแผนด้านบุคลากรเพื่องานด้านสารสนเทศ และอันดับ 3 ได้แก่ การวางแผนด้านงบประมาณเพื่องานด้านสารสนเทศ เป็นต้น

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านการบริหารจัดการ จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่าจัดอยู่ในระดับปานกลาง ถึง ระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ อันดับ 1 ได้แก่ ความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ อันดับ 2 ได้แก่ ความถูกต้องและแม่นยำของข้อมูลสารสนเทศ และอันดับ 3 ได้แก่ ความสะดวกในการให้และใช้บริการข้อมูล เป็นต้น

จากสภาพทั่วไปของปัญหาในการจัดทำฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า ปัญหาในการจัดทำฐานข้อมูลทั้ง 5 ด้านที่ผู้วิจัยใช้วัดนั้น จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับสภาพปัญหาจากตัวเลขที่มีค่าเฉลี่ยมากไปยังตัวเลขที่มีค่าเฉลี่ยน้อยได้ตามลำดับดังนี้ ด้านระดับปฏิบัติงานภายในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 2.81) ด้านบริการวิชาการ ($\bar{X}$ = 2.68) ด้านการวางแผน ($\bar{X}$ = 2.67) ด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 2.64) และ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 2.53) อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์และประเมิน

โดยใช้สภาพความเป็นจริงในการจัดทำฐานข้อมูลพบว่า ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาในระดับปานกลางโดยการประเมินของเจ้าพนักงานที่ทำงานอยู่ภายในสำนักงานในแต่ละเขตพื้นที่ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวก็ตาม แต่โปรแกรมในการจัดทำฐานข้อมูลนั้นปรากฏว่าในแต่ละสำนักงานยังไม่มีการจัดทำ ดังนั้นจากการศึกษาเพื่อสร้างเป็นแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางดังนี้ คือ ในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอเฉลิมพระเกียรตินั้น ควรมีการจำแนกออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ฐานข้อมูลภายใน และฐานข้อมูลภายนอก

ประเภทที่ 1 ฐานข้อมูลภายใน

ฐานข้อมูลภายในจะแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมและวิธีการบำรุงซ่อมแซมซึ่งควรจัดทำขึ้นมาใช้เฉพาะภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบและดูแลแหล่งท่องเที่ยววัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาในประเด็นต่าง ๆ แล้วพบว่า 1) ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อระบุว่า ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และแต่ละองค์ประกอบนั้นควรมีอายุการใช้งานกี่ปี เช่น รูปปั้น อัฐ วัตถุโบราณต่าง ๆ ถนน หอ้งน้ำ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากมีการวางแผนในการบำรุงรักษาหรือ ต่อเติมชิ้นใหม่ ก็จะยืดอายุการใช้งานไปอีกหลายปี หรือหลายร้อยปี 2) ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้ครบทั้ง 10 แห่ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดตั้งงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามสิ่งที่พบก็คือ มีเพียงแผนงบประมาณประจำปีในการบำรุงรักษา และแผนในการก่อสร้างถนน เป็นต้น แต่ลักษณะการจัดทำฐานข้อมูลนั้นยังไม่มีในแผนงาน ดังนั้นจากการศึกษาของผู้วิจัย หน่วยงานควรที่จะสร้างฐานข้อมูลเพื่อมาใช้ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวและจะทำให้ทราบถึงสภาพอนาคตว่าควรที่จะบำรุงรักษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งได้อย่างไร โดยในการนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลของฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ดังนี้

ส่วนประเด็นที่ 2 ฐานข้อมูลภายนอก ฐานข้อมูลภายนอกซึ่ง ได้แก่ เว็บไซต์ที่จะบรรจุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ที่จะต้องใช้รูปภาพแหล่ง

ท่องเที่ยวให้แก่บุคคลภายนอก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว และประชาชนผู้สนใจที่จะศึกษาถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งฐานข้อมูลภายนอกนั้นจากการศึกษาของนักวิจัย พบปัญหาดังนี้

- 1) เว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวขาดระบบแหล่งท่องเที่ยวครบทั้ง 10 แหล่ง และยังขาดการเชื่อมต่อให้เห็นเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- 2) ขาดรายละเอียดข้อมูลที่เด่น ๆ และภาพประกอบ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงประวัติและความเป็นมาพอสังเขป
- 3) ขาดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ครบวงจรซึ่งควรระบุไว้ในเว็บไซต์ เช่น เส้นทางการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว รถบัส รถไฟ รถเช่า ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว
- 4) ขาดรายละเอียดที่เป็นประเพณี เทศกาล และกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
- 5) ขาดรายละเอียดการติดต่อข้อมูลถามตอบภายในเว็บไซต์ และการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อการเดินทางมาพัก และ
- 6) หน้าตาของเว็บไซต์ มีการออกแบบที่ยังไม่โดดเด่นในเรื่องต่างๆ เช่น การค้นหาที่สะดวก หัวข้อยังไม่ครอบคลุม การทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เป็นต้น ดังนั้น เว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว ควรมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้

1. ภาพแสดงถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
2. แสดงจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์
3. สถิตินักท่องเที่ยวในประเทศ ต่างประเทศและช่วงเวลาการท่องเที่ยวที่นิยมมาเยี่ยมชม
4. รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แหล่ง
5. รายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โบราณสถาน และประวัติศาสตร์ โดยสามารถให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมภายในเว็บไซต์ได้เสมือนจริง ซึ่งสามารถคลิกได้ไปเรื่อย ๆ เหมือนได้ไปเที่ยวชมสถานที่จริง
6. รายละเอียดในการค้นหาข้อมูลอื่น ๆ
7. รายละเอียดสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ
8. รายละเอียดเกี่ยวกับการขนส่ง เช่น รถทัวร์ รถบัส รถไฟ เครื่องบิน
9. รายละเอียดเกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยวภายในจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดอื่นที่สามารถพาเยี่ยมชมในสถานที่ต่างๆ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสื่อมโทรมซึ่งเกิดจากธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว หรือ เกิดจากฝีมือมนุษย์ ซึ่งความเสื่อมโทรมตามที่ได้รวบรวมข้อมูลมานั้น พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสื่อมโทรมมากที่สุดโดยภาพรวมแล้วเรียงลำดับได้ดังนี้คือ

ด้านความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านสถานที่ซึ่งเป็นคุณค่าทางชีวภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสื่อมโทรมเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยที่มากไปหาค่าเฉลี่ยที่น้อยได้ดังนี้คือ บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}=3.58$) พิพิธภัณฑสถาน ($\bar{X}=3.55$) คริวเชิงเกษตร ($\bar{X}=3.49$) บ้านโคกเมือง ($\bar{X}=3.49$) กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=3.49$) ปราสาทเมืองต่ำ ($\bar{X}=3.49$) พนมรุ้ง ($\bar{X}=3.28$) เขาปลายบัด ($\bar{X}=3.19$) วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=3.15$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}=2.78$) ซึ่งจากที่พิจารณาตามค่าเฉลี่ยที่ได้รับก็เป็นความเสื่อมระดับมากถึง ระดับปานกลาง ซึ่งความเสื่อมเหล่านี้จะต้องได้รับการปรับปรุงในระดับด่วนมาก ถึง ระดับ ปานกลาง แต่มีแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่มีระดับความเสื่อมซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น คือ บารายเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บารายเมืองต่ำคือสถานที่ที่พิกัดน้ำขนาดใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยว แต่บารายเมืองต่ำเป็นน้ำที่อาจไม่มีความสะอาดมากนัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ที่พักอาศัยอยู่ใกล้บริเวณบารายเมืองต่ำพบว่า ในสมัยก่อนนั้น บารายเมืองต่ำเคยเป็นแหล่งน้ำสำหรับดื่ม และใช้ แต่ปัจจุบันไม่สามารถดื่มได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้ยาฆ่าแมลงหลายชนิดในพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่นาของตน และอาจเกิดการไหลเวียนเข้าไป ซึ่งบางครั้งมีปลาตายเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามบารายเมืองต่ำยังเป็นสถานที่พักผ่อน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งหากพิจารณาไปแล้วจะพบว่า มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมและต้องการทราบประวัติและความเป็นมาของบารายเมืองต่ำแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง

ด้านความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านสถานที่ซึ่งเป็นคุณค่าทางกายภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสื่อมโทรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=4.54$) บ้านโคกเมือง ($\bar{X}=3.55$) บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}=3.21$)

วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=3.21$)พิพิธภัณฑิโบราณสถาน ($\bar{X}= 3.21$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}= 3.21$) คริวเชิงเกษตร ($\bar{X}= 3.21$) เขาปลายบัด ($\bar{X}=3.18$) พนมรุ้ง ($\bar{X}=1.70$) ตามลำดับ ในด้านความเสื่อมนี้ค่อนข้างจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสื่อมโทรมเป็นอย่างมากซึ่งจัดเป็นความเสื่อมโทรมด้านสถานที่อันเกิดมาจากกายภาพ กล่าวคือ ทิวทัศน์ สภาพขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีการรุกรานตามกาลและเวลาโดยยังไม่ได้มีการบูรณซ่อมแซมเท่าที่ควร และหากมีการซ่อมแซมก็จะมีรูปร่างที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิม โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสื่อมด้านนี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดก็คือ กุฏิฤๅษี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่แห่งนี้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ค่อนข้างน้อย สาเหตุอาจเป็นเพราะปัจจัยหลายอย่าง เช่น งบประมาณ การจัดการการท่องเที่ยวที่นำเสนอ และอื่นๆ

สภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าทางสังคม มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสื่อมโทรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ หมู่บ้านโคกเมือง ($\bar{X}=4.61$) กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=4.01$) วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=3.94$) ปราสาทเมืองต่ำ ($\bar{X}=3.51$) คริวเชิงเกษตร ($\bar{X}=3.51$) พิพิธภัณฑิโบราณสถาน ($\bar{X}= 3.51$) เขาปลายบัด ($\bar{X}=3.51$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}=3.51$) บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}=3.37$) พนมรุ้ง ($\bar{X}= 2.88$) ตามลำดับ ในด้านความเสื่อมโทรมด้านสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่พุ่งเป้าไปยังหมู่บ้านโคกเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่ง กล่าวคือ เป็นโฮมสเตย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อนักท่องเที่ยวได้เข้าไปพักที่หมู่บ้านแห่งนี้ ก็ปรากฏเกิดวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงขึ้นมากมาย เช่น การรับวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้าไปและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีต่าง ๆ ของไทย และอาจทำให้เกิดความเสื่อมด้านวัฒนธรรม ดังนั้น จึงควรที่จะเร่งผลักดันให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการเรียนรู้เพื่อที่จะป้องกันตนเอง ไม่ให้เกิดการซึมซับด้านวัฒนธรรมที่แปลกไปจากเดิม

สภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านสะอาด มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสื่อมโทรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}=4.29$) กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=4.18$) วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=4.18$) เมืองต่ำ ($\bar{X}=4.18$) เขาปลายบัด ($\bar{X}=4.18$) พิพิธภัณฑิโบราณสถาน ($\bar{X}=4.18$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}=4.18$) คริวเชิงเกษตร ($\bar{X}=4.18$)

บ้านโคกเมือง ($\bar{X}=4.18$) พนมรุ้ง ($\bar{X}=4.00$) ตามลำดับ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านนี้ เป็นสิ่งที่จะต้องรีบแก้ไข เพราะจากการประเมินค่าเฉลี่ยของความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งพบว่า ด้านความสะอาดก็ถือว่า มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างมาก เพราะเปรียบเทียบกับความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านอื่นๆ และที่นักท่องเที่ยวมองเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเสื่อมโทรมด้านนี้มากที่สุดได้แก่บารายเมืองต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บารายเมืองต่ำเป็นแหล่งน้ำแหล่งหนึ่งที่ชาวบ้านจะนำไปใช้ประโยชน์ แต่ก็เป็นที่หนึ่งที่ปัจจุบันได้ก่อให้เกิดสิ่งสกปรกเพิ่มขึ้นมา อันเกิดจากความไม่รู้ของชาวบ้านที่มีพื้นที่อยู่บริเวณใกล้เคียงบ้าง เกิดจากนักท่องเที่ยวบ้าง หรืออาจเกิดจากเจ้าหน้าที่ดูแลสถานที่แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้บ้าง

สภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสื่อมโทรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}= 4.53$) กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=4.49$)เขาปลายบัด ($\bar{X}=4.46$) ปราสาทเมืองต่ำ ($\bar{X}=4.30$) วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=4.30$) พิพิธภัณฑิโบราณสถาน ($\bar{X}=4.30$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}=4.30$) คริวเชิงเกษตร ($\bar{X}=4.30$) บ้านโคกเมือง ($\bar{X}= 4.30$) พนมรุ้ง ($\bar{X}=3.25$) ตามลำดับ ซึ่งจากการพิจารณาสภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านนี้จะพบว่า แต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการบริหารจัดการที่ค่อนข้างจะเสื่อม มีเพียงพนมรุ้งแหล่งเดียวที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดีกว่าที่อื่น โดยมีความเสื่อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นั้นมีความเสื่อมด้านบริหารจัดการในระดับ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บารายเมืองต่ำ ซึ่งถือว่า มีระดับค่าเฉลี่ยของความเสื่อมด้านการบริหารจัดการที่มีระดับตัวเลขที่มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อย่างไรก็ตามอาจเป็นเพราะว่า บารายเมืองต่ำโดยสภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวถือว่า มีสถานที่ที่ไม่ใหญ่มากนัก อีกทั้งยังมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่จะให้เที่ยวชมค่อนข้างน้อย แต่ถ้าต้องการที่จะให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก ควรที่จะมีการเพิ่มเติมองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว หรือ สร้างจุดเด่นขึ้นมาเพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมสถานที่แห่งนี้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

สภาพความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านการ

จัดการการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมโทรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ บารายเมืองต่ำ ($\bar{X}=4.47$) พนมรุ้ง ($\bar{X}=4.13$) ปราสาทเมืองต่ำ ($\bar{X}=4.13$) กุฏิฤๅษี ($\bar{X}=4.13$) เขาปลายบัด ($\bar{X}=4.13$) พิพิธภัณฑโบราณสถาน ($\bar{X}=4.13$) แหล่งผลิตผ้าไหม ($\bar{X}=4.13$) ครว้เชิงเกษตร ($\bar{X}=4.13$) บ้านโคกเมือง ($\bar{X}=4.13$) วัดปราสาทบูรพาราม ($\bar{X}=3.54$) ตามลำดับ ในส่วนความเชื่อมโยงโทรมด้านการจัดการการท่องเที่ยว นั้น ปรากฏว่าแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงโทรมจัดอยู่ในระดับ มาก เช่นกัน แต่ที่มีมากที่สุดก็ได้แก่ บารายเมืองต่ำ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับที่สูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่น ๆ ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยว นั้นได้แก่ การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดการการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว การติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และการให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือว่า ยังมีน้อยเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละปีเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการท่องเที่ยวในทิศทางที่ดีขึ้นนั้นของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน

สำหรับแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงโทรมนั้น ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มย่อยแล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลซึ่งในการจัดทำสรุปข้อมูลนั้น ส่วนมากจะใช้รูปแบบของแบบสอบถามเชิงสำรวจเพื่อนำมาพิจารณาว่า ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว นั้นปรากฏในสิ่งต่างๆ เหล่านี้หรือไม่ ภาพที่แต่ละกลุ่มได้สะท้อนให้เห็นนั้น ก็เป็นที่ชัดเจนว่า สิ่งที่คุณผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาใช้เป็นแบบในการสัมภาษณ์รายละเอียดต่างๆ มีความชัดเจนที่แต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรที่จะนำรายละเอียดเหล่านี้มาบรรจุเป็นแผนงานในการดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละแผนนั้น ควรที่จะจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อที่จะผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรม และให้มีการดำเนินการเขียนโครงการเพื่อพัฒนาให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังในปีต่อไป โดยแผนที่คณะผู้วิจัยได้สรุปสังเคราะห์นั้น มีดังต่อไปนี้

1. แผนพัฒนาด้านสถานที่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ควรที่จะเพิ่มงบประมาณเพื่อบำรุงซ่อมแซม โดยทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดคุณค่าทางด้านชีวภาพ เช่น ความหลากหลายของระบบนิเวศน์แหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์และความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว และความโดดเด่นเฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนด้านคุณค่าทางกายภาพนั้น ควรที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความหลากหลายด้านจำนวนประเภทของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่ามีจำนวนเท่าไร มีการเพิ่มขนาดของแหล่งท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวมองเห็นถึง สภาพความสวยงามทางกายภาพ และสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

2. แผนพัฒนาด้านคุณค่าทางสังคม ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมองเห็นถึงคุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม

3. แผนพัฒนาด้านความสะอาด ควรมีการเพิ่มงบประมาณเพื่อที่จะทำความสะอาดหรือซ่อม เปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ ถนน และเส้นทางเดินภายในแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร สถานที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว และรถบริการภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. แผนพัฒนาการบริหารจัดการ ควรมีการเพิ่มโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว ด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวกับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ รวมทั้งการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

5. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มโครงการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว ศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

6. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการเพิ่มงบประมาณเพื่อที่จะสร้างถนนภายในแหล่งท่องเที่ยว ไฟฟ้าภายในแหล่งท่องเที่ยว น้ำใช้ภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการ

ออกแบบใหม่เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายต่อการเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว

และสุดท้ายสำหรับแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและขอสรุปเป็นแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลไว้ดังนี้

ประการที่ 1 สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริหาร พบว่า จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านสิ่งที่มีค่าเฉลี่ยตัวเลขสูงที่สุด ได้แก่ ความไม่เพียงพอของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อผู้ใช้งาน ดังนั้น สิ่งที่จะต้องใช้เป็นแนวปฏิบัติในอันดับแรกก็คือ ผู้บริหารของสำนักงานในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ควรจะพิจารณาในเบื้องต้นถึง ความเพียงพอของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อผู้ใช้งานว่ามีเพียงพอหรือไม่ แต่ในประเด็นนี้ปรากฏว่า ผู้ใช้งานมีเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสำนักงานที่เพียงพอในระดับปานกลาง แต่อาจจะไม่ถึงขั้น กล่าวถึง อาจจะต้องมีการเวียนกันใช้ซึ่งไม่ใช่ว่า ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้งานในทางปฏิบัติ หรือ ไม่ก็พนักงานแต่ละคนยังมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ยังไม่ชัดเจนต่อการใช้งานจึงยังไม่สามารถประยุกต์การใช้งานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับกฤษดา นุตพันธ์. (2540) ได้อธิบายไว้ว่า การใช้เทคโนโลยีที่สำคัญในเบื้องต้น คือ การจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือที่เพียงพอต่อการใช้งานภายในหน่วยงาน

ประการที่ 2 สภาพฐานข้อมูลด้านระดับปฏิบัติงาน จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านสิ่งที่มีค่าเฉลี่ยของตัวเลขสูงที่สุด ได้แก่ ไม่มีสารสนเทศที่เพียงพอต่อผู้ใช้งาน ในประเด็นการตอบนี้สอดคล้องกับประเด็นที่ 1 ที่ว่า ไม่มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นคำตอบที่ตรงกัน กล่าวคือ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านนี้ อาจยังจะต้องเพิ่มเติมในเรื่องของความรู้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิต ผิวพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การเสนอรูปแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดระบบสารสนเทศด้านทรัพยากร มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ด้านกระบวนการจัดระบบสารสนเทศ ที่มี

การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีการประมวลผลระดับข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ ด้านระบบฐานข้อมูล มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ข้อมูลค่าใช้จ่ายรายหัวนักศึกษา ข้อเสนอแนะการจัดระบบสารสนเทศด้านทรัพยากรควรส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ ได้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ด้านกระบวนการจัดระบบสารสนเทศควรมีการกำหนดบุคลากร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ข้อมูลสารสนเทศ มีการประมวลผลอย่างสม่ำเสมอ ด้านระบบฐานข้อมูล ควรมีการจัดทำข้อมูล รายงานในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวหน้าศึกษา และรูปแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ควรมีองค์การในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดระบบประสานงานเกี่ยวกับข้อมูลกับภาคีวิชาอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และควรจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ

สภาพฐานข้อมูลด้านบริหารวิชาการ จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีระบบและกลไกในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ นี่อาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยจากที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลมาปรากฏว่า ระบบและกลไกในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของโครงการในแต่ละปีงบประมาณ โดยแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีการจัดทำแผนพัฒนา ตารางในการพัฒนา และขั้นตอนในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ในแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แผนในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีนั้นยังขาดแผนงานที่สมบูรณ์หลายอย่างที่ เป็นรายละเอียดปลีกย่อย เช่น การจัดทำเว็บไซต์ที่มีประสิทธิภาพมีการอัปเดตตลอดเวลา การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างเครือข่ายการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น สอดคล้องกับฐิติยา เนตรวงษ์. (2544) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่พบในการพัฒนาสารสนเทศคือ บุคลากรที่จะต้องเสริมให้เกิดความรู้และเชี่ยวชาญในการทำงานในเบื้องต้นก่อนเป็นลำดับแรก

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้านการวางแผน จัดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่องานด้านสารสนเทศนี้สอดคล้องกับแนวทางด้านบริหาร

วิชาการ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีการวางแผนปฏิบัติงานประจำปีไว้ในกรอบงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างการวางแผนด้านสารสนเทศเพื่อการใช้งาน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังจะต้องเพิ่มเติมก็คือ การดำเนินงานตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางแผนเอาไว้

สภาพฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยสิ่งที่มีค่าเฉลี่ยตัวเลขสูงที่สุดได้แก่ ความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ นี่แสดงให้เห็นว่าข้อมูลสารสนเทศของแหล่งท่องเที่ยวมีระบบป้องกันเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามจากที่สัมภาษณ์พบว่า ข้อมูลสารสนเทศของการใช้งานนั้นมีข้อมูลที่ยังไม่ทันสมัยและยังไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร โดยเฉพาะมีการจัดเก็บกับเจ้าหน้าที่หลายแผนก ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมว่า แต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรที่จะมีองค์ประกอบอะไรมากไปกว่านี้หรือไม่ และข้อมูลที่จัดเก็บนั้นยังมีการจัดเก็บในรูปแบบเอกสารเสียเป็นส่วนมาก ซึ่งหากจะมีการค้นคว้าข้อมูลก็อาจจะต้องใช้เวลาในการค้นหา ซึ่งในส่วนนี้เองผู้ตอบแบบสอบถามจึงได้ตอบว่า มีความปลอดภัยในการจัดเก็บ อย่างไรก็ตาม ระบบการจัดเก็บนั้น ยังไม่ได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บที่สมบูรณ์ เพราะหากมีการนำเทคนิคเหล่านี้มาใช้ก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ จุฑาทิพย์ พิทักษ์. (2544) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ฐานข้อมูลเป็นสิ่ง

สำคัญต่อการพัฒนาหน่วยงาน การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลต่างๆ จึงมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น หากมีระบบป้องกันที่ดีจะช่วยให้ข้อมูลต่างๆ ไม่รั่วไหลและสามารถนำมาใช้ใน การวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องต่อหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ควรมีการพาดพนักงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบสารสนเทศโดยตรงไปเพื่อศึกษาดูงานกับสำนักงานที่มีระบบการใช้สารสนเทศที่สมบูรณ์

2) ควรจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศเพื่อการใช้งานภายในสำนักงาน เพราะหากต้องการข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งก็สามารถที่จะค้นหาได้ทันที

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยเพื่อสร้างโปรแกรมระบบสารสนเทศเพื่อการใช้งานภายในสำนักงาน โดยสามารถให้โปรแกรมมีการสืบค้นข้อมูลต่างๆ โดยอัตโนมัติ และสามารถลิ้งค์หาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

2) ควรมีการทำวิจัยเพื่อสร้างฐานข้อมูลการท่องเที่ยวและวิธีการสร้างโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์ให้เห็นภาพของแหล่งเสื่อมโทรมพร้อมการแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552). **สภาพการท่องเที่ยวในเขตอีสานตอนใต้.**

กฤษดา นุตพันธ์. (2540). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **การพัฒนาสารสนเทศ,** กรุงเทพฯ: ครูสภา.

จุฑาทิพย์ พิทักษ์. (2544). **การศึกษาระบบสารสนเทศในงานพัฒนาบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รัฐติยา เนตรวงษ์. (2544). **ปัญหาและความต้องการการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิต ผิวพันธ์. (2542). **การเสนอรูปแบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

